

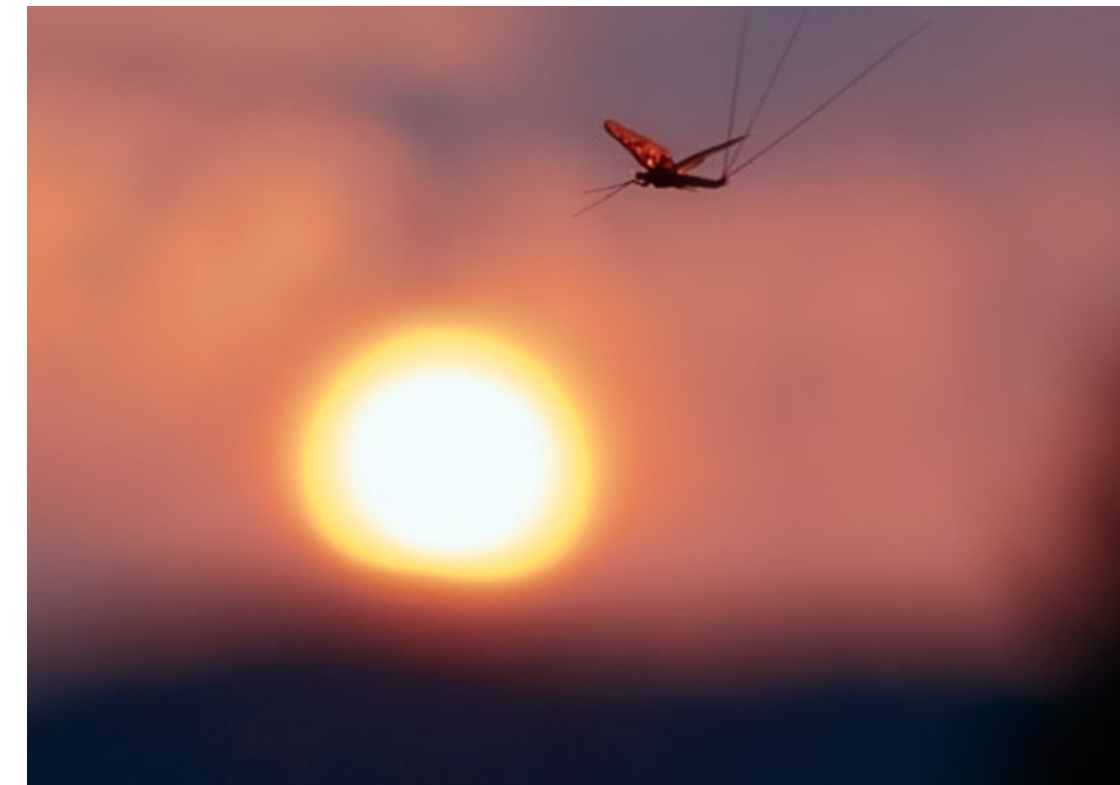

Flugfiskeliv i strömmande vatten

Ingemar Näslund | författare och fotograf

Lars Häreblad | fotograf

WATERLIFE

Om fiske med fluga

*Men sant var att där stod väldigt mycket stor fisk.
De var besatta av vakdjävulen.*

VI TRODDE INTE VÅRA ÖGON. Faktum var att så många stora öringar som tillsammans vakade i strömkanten och i den lilla höljan nedanför nacken hade vi aldrig sett förut, aldrig varit i närheten av att få uppleva. Inget var som det skulle. De plöjde omkring ogenerat och tokätande, i någon form av sländnirvana. Ryggar, stjärtfenor och öringgap, allt i en enda röra. Om vi inte vetat bättre kunde vi trott att de helt enkelt var lyckliga. Men något var fel, oerhört fel.

Så ska inte öringar bete sig. Det visste vi helt säkert. Vi hade nämligen läst Robert A. Bachmans samlade verk. För länge sedan byggde han ett torn. Det hade ingenting med Babels torn i första Mosebok att göra. Ni vet, det där tornet som blev så högt att det fick tjäna som symbol för mänskligt övermod. Nej tvärtom, det här tornet byggdes med ödmjukhet, väl inpassat i en öringström i Pennsylvania, USA. Det var kamouflerat för att inte bli ett störande inslag i miljön. Sedan satt han där i flera år. Inte på heltid förstås, men tillräckligt länge. Han tog bilder av öringarna i det klara vattnet med teleobjektiv och gjorde bildanalys. Det visade sig ganska snart, vilket vi alla misstänkt, att prickarnas storlek, färg och form var unik för varje individ.

Till slut fick han ordning på dem, lärde känna öringarna personligen, blev du och bror liksom. På så sätt visste han också vem som gjorde vad och när. Han kollade hur länge de åt, vilka platser de stod på, hur de rörde sig, vem som körde bort vem och mycket, mycket mer. Nästan allt kollade han faktiskt, även vem som gäspade och vem av dem som fes. Robert A. Bachman var flugfiskare, en mycket initierad och engagerad sådan. Och inte bara det, han var vetenskapsman. Till slut hade han en komplett bild av allt som hände i öringströmmen under tornet.

Vänster sida: *Staffan Smeds på väg ut till nattsländekläckningen*

Höger sida: *Sjösandslända - drottningen i insektsriket*

Storöringfiske i Lappland

Rulle i kvällsljus

Han insåg att öringarna upprättade en hierarki som gjorde att de inte behövde slösa energi på att bråka. Ville den dominanta öringen stå och äta på den bästa ståndplatsen gjorde den det. Ingen tjafsade. Och var den inte på plats, stod där en annan öring, en lägre rankad. Han visade att öringarna valde matplatser i ganska låg strömhastighet, men med nära tillgång till snabbare vatten eftersom det bär fler och större bytesdjur. Överhuvudtaget gick mycket i öringarnas dagliga liv ut på att inte slösa med energin. Äta lugnt och fint, inte bråka, inte toksimma. Han visade mycket annat också, övertygande och elegant. Robert A. Bachman gjorde helt enkelt den mest initierade studien av öringars liv och leverne vetenskapen någonsin sett. Den blev epokgörande på flera sätt. Sannolikt det bästa som någonsin skrivits om öringens liv i strömmen.

Obildade öringar

Man kan därmed utesluta att kvaliteten på Robert A. Bachmans undersökningar var problemet. Nej, problemet var att de öringar vi nu stod och tittade på nedanför nacken i jokken, aldrig tagit del av det han skrivit, aldrig förstått storheten i hans resultat. De slösade energi och umgicks på ett sådant sätt som antagligen skulle fått Robert A. Bachman att lägga ner sitt projekt eller åtminstone bryta ihop. De kalasade hämningslöst och tillsammans helt enkelt, i en självklar harmoni av något slag. Så borde det inte vara.

Vi blev förvirrade, men mest glada förstås. Det var fjärde kvällen på fjällfiskeveckan. Vi fiskade en ganska stor ström. Mest videdjungel nere vid vattnet. Längre upp björkskog och en och annan gran. Uppströms ett milllångt sel, som avslutas med den ljuvliga nacken vi ockuperat. Strömmen så där lagom snabb i början, ganska bred, men ändå med djupa partier, sedan lite skvalfors följt av en smalare och djupare ström och en liten hölja mot ena stranden. Längst upp i höljan två större stenar som knäckte ytan. En av de få

Höger sida: Strömslända på fluglinan

granarna på stranden lutade sig ut rätt långt över höljan. Klart vatten förstås. Precis där fiskade vi. Vi brukade hänga flugor i granen. Inte för att vi ville, men det blir liksom så när det är en het plats precis under grenverket. Granar suger åt sig flugor, drar dem till sig, in bland grenar, barr och lavar. Egentligen, trots den snygga strömmen, hade det gått ganska knackigt fram till nu. Halvkallt och halvhögt vatten. Regnigt till och från. Fast det hade vi haft förr om åren och trots det fått en del fisk. Nu inskränkte sig fångsten till ett fåtal öringar och det var inga monster direkt. Vi var trots det inte sådär nedslagna som man kan bli när det går riktigt uselt. Bara klibbigt svettskiti-ga och småfuktiga efter fyra dagars lägerliv. Men ändå, vi var inte på topphumör. Lasse, ganska irriterad, pratade om husvagnssemester. Ingen lyssnade.

Ballerinakexen och Schweizernötkakorna var uppätta. Att ligga i tältet och lyssna på regnande har alltid menlig inverkan på omfattningen av nödproviantlagret. Lyssna på regn i tält förresten. Med öron känsliga för regn ligger man och hör på dropparna. Aldrig någonsin blir hörseln så finjusterad som när man ligger i tältet och försöker avgöra om regnet tilltar eller minskar. På något intuitivt sätt lyckas man räkna regndropparna så noga att man kan avläsa trender och mycket små nyansskillnader. Kul som tidsfördriv kan det kanske vara, men vi längtade helt enkelt efter mer fiskkontakt, att det skulle hända något rejält, att vi och fisken skulle få gå igång.

Vad som gjorde att det hände just då och just där förstod vi aldrig riktigt. Men sant var att plötsligt stod där väldigt mycket stor fisk. De var besatta av vakdjävulen. Till sist insåg vi att det var nu det ägde rum. Det där ögonblicket när man plötsligt förstår att något unikt verkligen händer. Känslan av överklighet, yrvakenheten när man till sist nyper sig i armen för att göra ett hobby-EKG. Det är något av det allra underbaraste med att vara ute på fisketur. Nu hände det verkligen något rejält och vi fick vara med. Magiskt är ett slitet ord, förtrollat kanske är bättre. Intrycken etsades in i våra fiskehjärnor, vi hanterade situationen olika. Micke, som varit med förr, mycket mer än vi andra, och ofta känner att han inte alls behöver kasta, satte sig

bara på stranden och kollade in vad som hände. Njöt av att se dessa fiskar. Lasse däremot, vars spöarmsfrekvens var uppe i mer än 150 Hertz, gav järnet. Redan efter tio minuter vrålade han, oklart till vem:

Hur i h-e kan dom bestämma att man bara får ta en fisk per dygn, nu när dom äntligen vakar?

Även Håkan fiskade intensivt, men med ett annat mål. För honom var det nu eller aldrig. Han insåg att det var optimal tid för att testa de illistiga flugkreationer han bundit under vintern. Enligt den samlade expertisen, det vill säga fiskegänget i övrigt, rörde det sig om fullständigt hopplösa fjädertjorv till flugor, omöjliga att skilja från spybollarna vi hittade i det övergivna duvhöksboet. Håkan lyssnade inte på det örat. Han hade fullt upp med att föra statistik över vilka flugor som blivit attackerade och hur ofta det skett. Vi trodde honom inte.

Snillen spekulerar Efteråt, när det slutat vaka och den sura björkveden äntligen börjat bete sig som en brasa uppe vid tälten, pågick vår egen variant av kafferep för Nobelpristagare. *"Klart det var dagsländor, jag såg det ju själv, alldeles fullt var det."* *"Nej, det var ju sent på kvällen, de hade i stort lagt av, möjligen några spent utfläkta på vattnet, men sedan var det bara nattsländor faktiskt, det syntes på vaken."* *"Det kan aldrig stå så mycket fisk för jämnan i den strömmen. Öringarna vi såg måste ha kommit ned från selet för att kaka. När det är smartare att vara i strömmen än uppe i selet simmar de helt enkelt ner. Öringar är listiga."* *"Men vänta nu, hur kan dom veta att det är smartare att vara nere i strömmen än i selet? Helt omöjligt. I så fall måste de med jämna mellanrum patrullera ner i strömmen för att kolla läget. Eller också minns dom förra årets kläckningar."*

”Om det nu är så, står dom kvar över dagen? I så fall borde man kunna få fisk på dagen också. Undrar vad dom tar på då?”

”Blåa flugor, dom tog bäst på flugor med blåfärgat hönshackel. Har aldrig varit med om något liknande faktiskt. Vem kunde tro det?”

Håkans konstaterande väckte ingen större uppmärksamhet. Ingen trodde honom nu heller. Men diskussionen fortsatte in i soluppgången, alltmer urflippad. Lasse hävdade att han kunde se på strömvirvlarna om det stod fisk under dem. Vi tvivlade.

Blåhaken vaknade och hoppade omkring i björkarna. Det ångade lite i gryningsolen. Tiden fanns liksom inte. Någon gick ner och slängde en stund igen, men kom tillbaka hugglös. Sedan sov vi. Nästa kväll stod vi givetvis där igen. Samma tid. Kastade lite förstrött. Väntade. Vädret var mycket bättre nu. Förväntan rullade ut linor och fantasin sträckte våra tafsar. Inget hände förstås, den kvällen blev det ingen vakfest. Tvärdött på alla vis. Men nästa kväll var vi på plats än en gång. Det blev bättre aktivitet den kvällen, om än inte på samma galna nivå som första gången. Vi fiskade, vi njöt, vi levde livet, våra sinnen och själar blev ett med strömmen, med sländorna, med fisken, med granen till och med. Och i bilen på väg hem längs E45, längtade vi tillbaka redan innan vi passerat Sorsele...

Att fiska är att uppleva

En fisketur är alltid en upplevelse. Mängder av intryck; naturkänsla, spänning, gemenskap, galenskap, lite insektselände, drömfiskar, hållregn, äcklig frystorkad mat, hål på vadarna, allt i en salig blandning. Det du nu håller i handen är en bok om flugfiske och upplevelser. Följ med in i en värld av självklarheter och mysterier i flera dimensioner. Boken handlar om själva fiskandet, och om fisken som vi så gärna vill fånga. Om ekologi, om

Vänster sida: *Kvällsfisket i full gång*

Höger sida: *Mothugg i motljus*

sambanden mellan vattnet och livet, om hur vi tror naturen fungerar. Flugfiske innebär ju att vi på något sätt ska närma oss andra levande varelser i deras naturliga miljö, försöka förstå vad de gör och framförallt vad de äter.

Harren till exempel, strömmens eleganta överlevnadskonstnär, lever till stor del av driftande insekter som den fångar i strömmen. En anpassningsbar och kanske till och med smart fisk, av många betecknad som flugfiskarens bästa vän. Vid sällsynta tillfällen går den ända upp till ytan vilket leder till klang och jubel bland oss som står på stranden och viftar. Och alla insekterna, vad är det som egentligen händer i det magiska kläckningsögonblicket? Och varför kommer det sig att det finns tio gånger fler insekter i vissa strömmar? Stora beten ger stora öringar sägs det ofta, men är det verkligen så och i så fall varför? När lönar det sig att ladda på en bautafluga? Men flugfiske är mycket mer än så. Det finns en mängd argument för att ägna sig åt denna hobby, kanske lika många som det finns flugfiskare. Vissa är ute

efter att fånga den största, rekordfisken i någon form. Adrenalinpåslaget är målet, passionen het som chili, ingenting får komma emellan. Andra fiskar av sociala skäl, i en härlig gemenskap där man ömsom tråkar, ömsom tröstar varandra. Alla mobbar den fisklöse, hjälper den otursförföljde, delar djupsinnigheter både inom och utom kasthåll.

Sedan finns förstås naturromantikerna som blir ett med naturen när de kommer ut till vattnet. Fluglinan utgör i praktiken själva navelsträngen, eller modernare uttryckt fiberkabeln, med vilken svårartat urbaniserade själar försöker få kontakt med en vild, ursprunglig och svårbegriplig undervattensmiljö. En kommunikation med urvattnet, där livet en gång uppstod. Sedan finns det prylgalningar, bråttomfiskare och en massa andra typer ute vid vattnen, mer eller mindre rubbade allihop. Gemensamt har vi kärleken till kastandet och fiskandet med fluga. Och alla grubblar vi över flugfiskets gåtor. Varför ska man hålla på med detta så pass envetet? Vem är jag i denna

värld? Och sedan de etiska kärnfrågorna; hur förhåller jag mig till den natur och den fisk jag umgås med? Slå ihjäl eller inte? Och i så fall, vilken fisk, var och när? Men framförallt undrar man, varför får jag ingen fisk? Varför är mina flugor så värdelösa?

Och till sist, hur är det med de stora perspektiven? Var kommer flugfisket och vi flugfiskare in i sammanhanget? Betyder vår längtan till friska, vilda vatten något? Och än viktigare, kan vi påverka en utveckling där miljöfrågor anses viktiga, men där det mesta obevekligt blir sämre? I boken finns inte allt förklarat, långt därifrån. Snarare fler frågor än upplysande svar faktiskt. Men förhoppningen är att den skall förmedla något av den glädje och de upplevelser flugfisket ger. Och kanske lite kunskap och helst även leda till en fundering över vad vi är och vad vi gör med spöet i hand.

